

Posudek bakalářské práce Veroniky Čulíkové

Identita lidí s kochleárním implantátem

(FF UK, Ústav jazyků a komunikace neslyšících, obor Čeština v komunikaci neslyšících)

Studentka Veronika Čulíková předkládá k obhajobě bakalářskou práci, v níž se věnuje popisu a zkoumání identity jedné poměrně specifické skupiny lidí se sluchovým postižením, a to uživatelů kochleárního implantátu. Problematika kochleárních implantátů je v různých oblastech týkajících se neslyšících lidí stále dosti diskutovaným i kontroverzním tématem, v této kontroverzi se často odráží různé pohledy na hluchotu a přístupy k ní, někdy jde až o střet dvou světů – kultur (medicínský X kulturně lingvistický pohled; svět slyšících X svět n/Neslyšících). V tomto rámci vyvstávají otázky „Jaké je místo lidí s kochleárním implantátem ve společnosti slyšících / neslyšících lidí?“, „Jak vnímají uživatelé kochleárních implantátů sami sebe?“ anebo „Čím je jejich identita ovlivněna?“, tyto otázky podněcují k zamyšlení a vybízejí i k hledání odpovědi. Jedním pokusem zamyslet se nad nimi a nabídnout odpovědi je předkládaná bakalářská práce.

V první části práce studentka na základě studia odborné literatury shromáždila a zpracovala podstatné teoretické informace týkající se tématu – obecného vývoje identity, faktorů, které ovlivňují identitu a volbu sociální skupiny u lidí se sluchovým postižením, podrobněji se věnovala situaci u lidí s kochleárním implantátem, jako samostatnou kapitolu zařadila popis a rozbor přístupů ke kochleární implantaci, včetně argumentů pro a proti. Oceňuji, že se studentka šířeji nezabývala základními informacemi o sluchovém postižení, technickým popisem kochleárního implantátu či metodami a průběhem rehabilitace sluchu a řeči po operaci (což bývá stále se opakující součástí podobných prací). Vybraná teoretická východiska však místy popsala až příliš stručně, některá jsou zastoupena jen okrajově (ačkoliv by mohla být zásadní) – v práci např. převažuje psychologické pojetí identity nad sociologickým.

V druhé, praktické části práce se studentka zaměřila na samotný výzkum vnímání vlastní identity uživateli kochleárních implantátů, s důležitým cílem porovnat rozdíly mezi ohluchlými a prelingválně neslyšícími uživateli. Podle zadání bakalářské práce měla provést výzkumné šetření metodou polostrukturovaných rozhovorů – nakonec však pro svůj záměr zvolila dotazníkové šetření. Změnu metody studentka zdůvodňuje v podkapitole 5.2, přesto se domnívám, že průběh výzkumného šetření významně ovlivnil výsledná zjištění i celkovou podobu empirické části práce (čehož si je autorka práce zřejmě také vědoma, alespoň to vyplývá ze závěrečného konstatování na s. 66). Vlastní šetření proběhlo standardním způsobem, čemuž odpovídá i standardní struktura této části práce: studentka si, jak bývá zvykem, stanovila několik hypotéz, následuje popis výzkumné metody a vzorku respondentů, zpracování dotazníkového šetření (popis a rozbor otázek doplněný grafy), v závěru praktické části verifikace hypotéz a dosti krátké shrnutí výzkumu, s jen letmým odkazem k teoretické části.

Bakalářská práce Veroniky Čulíkové má logickou a přehlednou strukturu, oceňuji mj. jazykovou a typografickou podobu práce, práci se zdroji (bibliografie, citování) – v tomto ohledu práce splňuje parametry odborného stylu studentských prací.

Teoretická část z hlediska obsahu i rozsahu odpovídá zadání, a byť nepřináší nijak zásadní nové poznatky, lze její kompilační podobu akceptovat. Škoda, že se autorka nepokusila více rozšířit obecně známý psychologický pohled na identitu jedince, a i když se snažila zdůraznit vliv komunikace na formování i vnímání identity, socio-kulturní pohled na identitu je brán v potaz jen částečně.

Výhrady mám především k praktické části práce. Jak již bylo řečeno výše, studentka se rozhodla změnit metodu šetření z rozhovorů na dotazníky, nepodařilo se jí však získat větší počet respondentů, celý výzkum je tedy založen na analýze deseti dotazníků (navíc nikde není uvedeno, kolik jich celkem bylo distribuováno). Myslím si, že při tak malé návratnosti dotazníků by bylo vhodné přehodnotit buď způsob distribuce (která, pokud vím, probíhala jen elektronickou cestou), nebo zůstat u metody rozhovorů (pokusit se navázat kontakt se získanými respondenty), aby studentka měla dostatečné a objektivní podklady pro následnou analýzu. Do celkové koncepce bakalářské práce také mohly být zahrnuty již publikované rozhovory s uživateli kochleárních implantátů. Takto bohužel zůstalo jen u pokusu o vhléd do skutečné situace sebepojetí lidí s kochleárním implantátem.

V práci také chybí nějaké větší shrnutí a usouvztažnění poznatků z teoretické a praktické části, zobecnění pokud možno doplněné autorčíným názorem – empirická část končí kapitolou 5. 4 *Závěr výzkumného šetření* a pak následuje už jen *Závěr* celé bakalářské práce.

Byla bych ráda, kdyby se Veronika Čulíková vyjádřila k mým výše zmíněným postřehům a připomínkám. Na závěr si dovoluji položit ještě tyto konkrétní otázky:

K seznamu prostudované literatury bych se chtěla zeptat, proč vynechala publikaci od R. Vojtechovského *Život n/Nepočujících a osob s kochleárním implantátem* a studentskou práci T. Černého *Kochleární implantát a jeho přínos pro mladé lidi* ze seznamu v zadání bakalářské práce (být doplnila či nahradila jinými tituly) – ? A proč nakonec nezařadila doporučenou publikaci *Můj život s uchem* ze SUKI?

K pojetí práce a zejména výzkumu: Proč změnila metodu výzkumného šetření a proč svůj výzkum po malé návratnosti dotazníků nepřehodnotila? Lze i na základě tak malého výzkumného vzorku provést nějaké usouvztažnění „teorie a praxe“, vyvodit zobecnění?

Závěr: I přes uvedené výtky se domnívám, že bakalářská práce Veroniky Čulíkové splňuje požadavky na závěrečné práce kladené a může být podkladem k obhajobě.

Návrh hodnocení: dobře (případně velmi dobře – dle obhajoby)